

100

godina nakon

ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

SADRŽAJ

Antun Gustav Matoš (1873. – 1914.)	7
Matošev Zagreb: ladanjska metropola	11
Matoš u Francuskoj.....	13
Leksikon Antuna Gustava Matoša	17

Događanja

Hrvatsko društvo pisaca.....	20
Kulturno-informativni centar	23
Društvo Antuna Gustava Matoša	28
Knjižnice grada Zagreba	31
Umjetnička akademija u Osijeku.....	34
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.....	37
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.....	39
Društvo hrvatskih književnika.....	41
Kalendar događanja	46

Samo razvitkom kulture i umjetnosti pokazat ćemo jesmo li ili nismo dostojni slobode za kojom svi idemo. Umjetnost je najviši oblik slobode, najviši oblik individualizma.

Izložba jugoslavenske umjetničke kolonije u Beogradu (1907), XI: 38.

* * *

Što će nam inteligencija bez slobode? Šta će nam znanje bez snage za upotrebu? Šta će nam zemlja bez racionalnog rada?

Oko Križevaca (1910), XI: 184.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

MATOŠ, Antun Gustav, novelist, pjesnik, esejist, feljtonist, putopisac, književni kritičar i publicist (Tovarnik, 13. VI. 1873. – Zagreb, 17. III. 1914.). U Zagrebu, gdje je živio od ranoga djetinjstva, pohađao je osnovnu školu i započeo gimnazijsko školovanje, koje nije završio. Glazbeno nadaren, primao je i poduku iz violončela. Nakon prekida gimnazijskoga školovanja poslan je u vojnu školu, odakle je 1894. dezertirao. Nakratko zatočen u Petrovaradinskoj tvrđavi, prebjegao je u Srbiju. U Beogradu je nastupao kao violončelist u glazbenim sastavima i istodobno razvio publicističku djelatnost. Objavljivao je književne kritike u beogradskome tisku, a slao je tekstove i u Hrvatsku, uz ostalo i svoje prve novele. Beograd je napustio 1898., a nakon kraćega zadržavanja u Beču, Münchenu i nešto duljega u Ženevi, stigao je 1899. u Pariz. U Parizu, gdje se upoznao s francuskom kulturom kasnograđanske epohe, ostao je do 1904., a do 1908., kad mu je amnestija omogućila povratak u Zagreb, ponovno je boravio u Beogradu. U Zagrebu je kao profesionalni pisac objavljivao književne kritike i eseje, a počeo je pisati i liriku. Kultivirao je boemski životni stil te je oko sebe okupio krug mlađih pjesnika i štovatelja (Lj. Wiesner, K. Häusler, T. Ujević, K. Kovačić, N. Polić). Temperamentan i kritičan, stekao je i mnogo protivnika, a polemike s književnim i ideološkim neistomišljenicima pratile su ga sve do prerane smrti, prouzročene bolešću grla.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Matoš je uz I. Vojnovića, V. Nazora i M. Begovića najplodniji i najveći pisac hrvatske moderne. U krugu hrvatske moderne prepoznatljivim ga čini nekoliko trajnih obilježja: sjevernohrvatska zavičajnost i vezanost za Zagreb, simpatija za starčevićansku nacionalnu ideologiju i program književne modernizacije, temeljen pretežno na francuskim uzorima.

Matoš je najprije zapažen kao novelist. Još za boravka u inozemstvu objavio je dvije knjige novela (*Iverje*, 1899.; *Novo iverje*, 1900.), koje zajedno s kasnije objavljenim *Umornim pričama* (1909.) tvore njegov pripovjedački opus. Njegova novelistika nastajala je u uvjetima dezintegracije hrvatskoga realizma, pravca koji je konačno afirmirao i učvrstio prozne pripovjedne oblike u vrstovnom sustavu novije hrvatske književnosti. Od realističke pripovjedne književnosti njegove novele odstupaju ponajprije učestalošću stilski obilježenih riječi i fraza: arhaizama, kolokvijalizama, turcizama, aloglotizama i figura. U novelama s prevlašću humorističke tematike ili ironičko-sarkastičnoga govornog modusa figure imaju karikaturalno djelovanje, temama iz kruga realno ili umjetnički lijepoga (krajolik, tjelesna dopadljivost, umjetnička djela) pridružuju se estetizirajuće metafore, dok u suočenju s psihološkim fenomenima, osobito s duševnim stanjima na granici jave i sna, zdravlja i ludila, metafore i usporedbe, dočaravaju unutrašnje razdore, nemir i fobije protagonista. (...)

Matoševe pjesničke teme često imaju prepoznatljivo mjesto u suvremenoj stvarnosti, a kadšto između njih i realnoga svijeta posreduju određeni oblici izvanknjiževnoga govora, npr. novinski feljton ili politička esejistika. U mnoge pjesme prodiru i intelektualistička stajališta, sa svojim karakterističnim leksikom. (...) Matoš se očituje kao intelektualan pjesnik, koji ne literarizira samo svoje osjećaje ili ideale nego cjelinu svoje svijesti, sa svim u njoj pohranjenim iskustvenim sadržajima, kulturnopovijesnim znanjima i komunikacijskim rutinama. Ipak, on pri izboru svojih tema ne isključuje kriterij estetičke osjetljivosti, a početne zamisli, bez obzira na stupanj njihove prozaičnosti, čini predmetom bogate literarne razrade.

Osim pozitivnom ili negativnom estetičkom obilježenošću tema, Matoševe pjesme ojačavaju svoju literarnost i intertekstualnim vezama s raznim književnim djelima i tradicijama, a napose svojom formalnom složenošću i doradenošću, tj. brižljivo izvedenom, najčešće vrlo složenom stihovnom i pjesničkom formom. Od pjesničkih oblika Matoš izrazito preferira sonet, oblik koji je u doba moderne – zahvaljujući dubokim vezama s ranonovovjekovnim ljubavnim pjesništvom, ali i povlaštenu mjestu u oblikovnom repertoaru Baudelairea i francuskih simbolista – posjedovao veliku evokativnu vrijednost. (...)

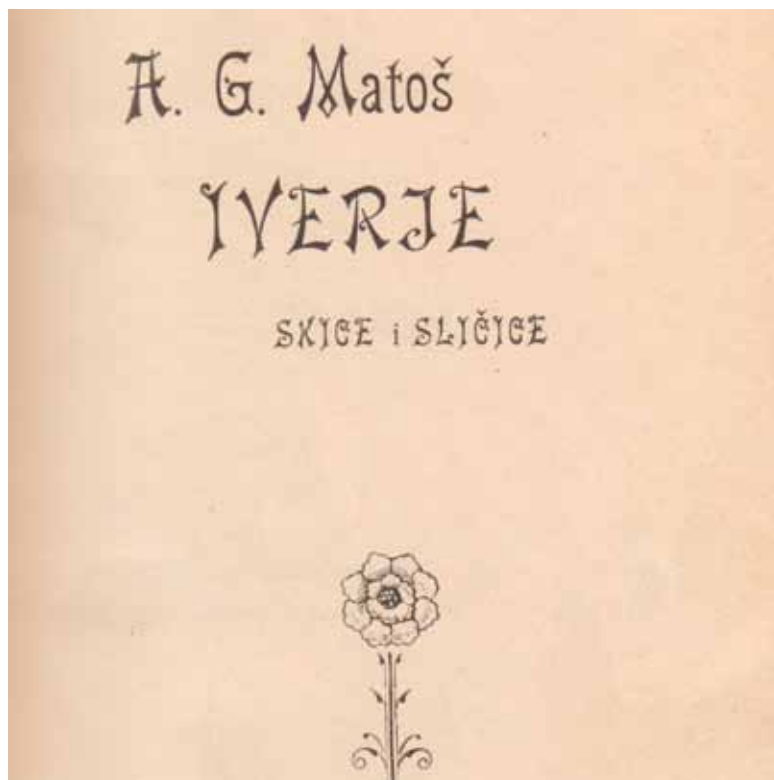
Osim kao novelist i lirik, Matoš je u svojoj epohi bio vrlo prisutan kao pisac nefikcionalne proze: književne esejistike, putopisnih tekstova, novinskih članaka o raznim društvenim i političkim pojavama, tematski vrlo raznolike feljtonistike, kazališnih i književnih kritika. U književnim esejima, oslonjen na znanja stečena u inozemstvu, kompetentno je i s poznavanjem i kritičke literature pisao o modernim francuskim piscima koji su u Hrvatskoj do njegova vremena bili slabo poznati (Ch. Baudelaire, M. Barrès), otkrivajući time i izvore utjecaja pod kojima je sam stajao, a važna su tema njegove književne publicistike i srpski pisci XIX. i ranoga XX. st. (J. Veselinović, S. Sremac, J. Skerlić, S. Pandurović, M. Rakić i dr.). Hrvatsku putopisnu prozu obogatio je i modernizirao tekstovima u kojima se impresionistički opisi krajolika miješaju s kulturnopovijesnim reminiscencijama, a u putopisima u kojima opisuje hrvatske krajeve očituje se usmjerenost njegova domoljublja na hrvatske gradske ili seoske prostore (*Naši ljudi i krajevi*, 1910.). Pritom je nerijetko kritičan prema domaćim ljudima, njihovim običajima, političkim pogledima i životnim stilovima.

U Matoševoj nefikcionalnoj prozi posebno mjesto pripada književnoj, kazališnoj i kulturnoj kritici. U analizi umjetničkih djela Matoš je gotovo uvijek polazio od većeg broja pitanja pa je njegova kritičarska metodologija polimorfna i prilagodljiva. Vrlo važan vrijednosni kriterij bila mu je jezična i izražajna kompetencija pisca. Sam je, i teoretski i praktično, dobro vladao jezičnom normom, što ga je osposobljavalo da brzo uoči tuđe jezične pogreške i na njima utemelji kritički sud. Nadmoć u poznavanju jezika

i stila dokazao je ne samo u člancima o manjim piscima nego i u kritikama o djelima najpoznatijih i najcjenjenijih suvremenika, npr. D. Šimunovića, I. Vojnovića, I. Kozarca ili M. Cihlara Nehajeva. U člancima o pjesnicima i pjesničkim djelima provjera izražajne kompetencije odnosila se i na vladanje stihom i strofom. (...) Djela domaće književnosti Matoš je razmatrao i s obzirom na njihov odnos prema vladajućim tendencijama u većim europskim književnostima, pri čemu je blizinu stranim uzorima znao ocijeniti i pozitivno i negativno, isto kao što je dvoznačan bio njegov odnos prema piscima oslonjenima pretežno na domaće uzore. Matošev sud ukusa bio je istodobno liberalan i ograničen. Premda je sam bio privržen esteticističkim stilovima kasnograđanske epohe, pozitivno je vrednovao i kvalitetnu prozu realističke fakture, a kadšto čak i liriku sa zaostacima romantike ili bidermajera, dok se krutim i dogmatičnim znao pokazati u suočenju s djelima koja anticipiraju ili prakticiraju avangardističke književne tehnike. U cjelini, Matoševa se književna kritika odlikuje oštrinom uvida, sposobnošću argumentacije vrijednosnih sudova i metodološkim pluralizmom, što znači i da ne stoji jednostrana etiketa »impresionizma«, koja se uz nju vezala u književnohistoriografskoj literaturi. (...)

U ukupnome radu Matoš je pokazivao ambiciju da djeluje i na društvenu svijest hrvatske sredine, da potiče određenu vrstu domoljublja, pa je gotovo svim njegovim djelima, pripovjednima, lirskima i pogotovu nefikcionalnima, implicitan manji ili veći stupanj ideologičnosti. U svim djelima Matoš se očitovao kao pisac zaokupljen sudbinom Hrvatske i njezinom budućnošću, pri čemu je svoje domoljublje temeljio uglavnom na individualnoj interpretaciji izvornih pravaških doktrina, prije svega na ideji hrvatske političke autonomije. (...) Matoševo poimanje hrvatstva i njegovi ideologemi razvili su se u izravnoj polemici s ideologijom jugonacionalizma, koja se u godinama pred Prvi svjetski rat snažno očitovala u djelima vodećih hrvatskih modernista (I. Vojnović, *Smrt majke Jugovića*; I. Meštrović, *Vidovdanski ciklus*; V. Nazor, *Nove pjesme*).

dr. sc. Zoran Kravar, Hrvatska književna enciklopedija
(tekst članka prilagodio urednik Hrvatske književne enciklopedije Velimir Visković)

MATOŠEV ZAGREB: LADANJSKA METROPOLA

Matoš je rođen u Tovarniku, ali je odrastao u Zagrebu i smatrao se Zagrepčaninom.

Iz psihološke vizure Matošev je odnos prema Zagrebu oksimoronsko jedinstvo ljubavi i mržnje: »dragi i prokleti naš Zagreb, ljubljjen tolikom mržnjom i mržen tolikom ljubavlju!«. Kako glasi naslov jednoga od njegovih feljtona, *Zagreb i Zagrebi*, Matoš je imaginirao više Zagreba, ovisno o trenutačnoj poziciji s koje ga promatra ili zamišlja. Ono što pripada u sadržaje nacionalne prošlosti ili krajolika Matoš uzvisuje i idealizira, a ono što pripada sadašnjosti ili stranoj vlasti – kritizira i karikira. Matoševe su imaginacije Zagreba začudan spoj tematskih i stilskih suprotnosti: ljubavi i mržnje, nacije i civilizacije, provincije i metropole, glorifikacije i karikature, idile i groteske.

Osnovna je slika Matoševa Zagreba protuslovno jedinstvo *metropole i provincije, grada i sela*, a osnovni mehanizam izgradnje te slike pozicija subjekta u odnosu na imagoški objekt: *Zagreb izdaleka* i *Zagreb izbliza*. Što je Matoš dalje od objekta svojih čežnja, to su slike pozitivnije i idiličnije (»Zagreb je uživanje tek kao zabranjeno voće«), a što je bliže, to su negativnije i karikaturalnije (»Sada kada sam slobodan, otvoriše mi se oči za sve njegove banalnosti«).

Zagreb izbliza (iz vizure sadašnjosti, svakodnevnoga života, drugih metropola, »Zagreb po danu«) predmet je nesmiljene kritike, uvida u negativne strane prve globalizacije i izgradnje stereotipa o drugima. Iz te vizure Zagreb je »dosadna« provincija (»Živjeti se dà na selu ili u velegradu. Zagreb je i velegrad i selo«), prostor nacionalnoga poniženja i gospodarske zaostalosti u doba Austro-Ugarske Monarhije (»Sve tuđe gospodstvo, dok je Hrvat tek vojnik, svećenik, činovnik ili seljak: sluga božji ili ljudski – sluga, sluga!«) i primjer loše urbanizacije (»Naše tramvaje vuku mjesto elektrike paćenici koji u mladosti bijahu čak i konji«). *Zagreb izdaleka* (iz vizure prošlosti, emigracije, okolice, budućnosti, »Zagreb noću«, kada se ne vidi suvremena civilizacija) predmet je glorifikacije, patriotskoga govora i izgradnje stereotipa o sebi i svome. Iz te vizure Zagreb je suvremena metropola u nastajanju, prostor stare kulture i nacionalne nostalgije, utopijska projekcija u budućnost (»Ustreba li, znat će i ginuti u neodgodivom času za veliku stvar«) i napokon središnja slika Zagreba – grad kao selo i selo kao grad.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Sliku metropole kao provincije i provincije kao metropole Matoš je stvorio u susretu sa Ženevom i njezinom okolicom, a najdublje doživio i estetski oblikovao u doba emigrantskih čežnja u Beogradu, u flaniranjima zagrebačkom okolicom i s vidikovca na Gornjem gradu kod kule Lotrščak s pogledom na Donji grad, Savu i okolicu: »grad, ulazeći u pejzaž, i priroda, izlazeći iz grada«. Ne mogavši u Španjolsku, kaže Gustl, »idimo u Gračane!« Volio je Zagreb »više od Zagrepčana«: »O, da sam i stranac, Zagreb bi mi se sviđao kao malo koji grad. Sa životnim oblicima embrionskog velegrada ima sve prednosti zdravog i slikovitog ladanja.«

Iz stilske vizure Matošev je Zagreb spoj idile i groteske, secesijske raskoši i karikature, impresionističko-simbolističkoga esteticizma i protoekspresionističke estetike ružnoga. Iz ideološke vizure to je začudan spoj promodernizma (»DA« modernoj civilizaciji, metropolama, urbanizaciji, tehničkomu napretku, multikulturalnosti) i antimodernizma (»NE« modernoj civilizaciji, a »DA« provinciji, tradiciji, naciji, krajoliku, prirodi, selu).

Dubravka Oraić Tolić

Iz knjige Čitanja Matoša, Zagreb: Ljevak, 2013.

MATOŠ U FRANCUSKOJ

– skulptura Ivana Kožarića u Issy-les-Moulineauxu

»Danas dajemo hommage velikanima hrvatske umjetnosti – književniku Antunu Gustavu Matošu i kiparu Ivanu Kožariću – te potvrđujemo veze između Francuske i Hrvatske u povijesnom, sadašnjem, ali i budućem kontekstu« – istaknula je ministrica kulture dr. sc. Andrea Zlatar Violić prilikom otkrivanja spomenika »Matoš na klupi« u parku Roseraie u Issy-les-Moulineauxu pored Pariza.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Otkrivanjem te slavne Kožarićeve skulpture obilježava se 100 godina od smrti Antuna Gustava Matoša, ali i oživljava sjećanje na njegov dio života koji je proveo u Parizu.

U prigodnom obraćanju ministrica je pojasnila isprepletanja dvaju Matoševih svjetova: »Svoj doživljaj uživanja, upijanja i percepcije francuskog urbanog okruženja on je doslovno pretočio u svoja promišljanja, stilski izričaj i život. Naviku šetanja i uživanja u pulsu grada Matoš je nastavio i po povratku u Hrvatsku te je francusko umijeće življenja na ulicama grada unio u svakodnevnicu grada Zagreba. Na neki način on šeće i danas ulicama grada, zahvaljujući originalnom odljevu ove skulpture koja ukrašava šetalište staroga grada.«

Svečanosti su, između ostalih, prisustvovali i veleposlanik RH u Francuskoj Ivo Goldstein, gradonačelnik grada Issy-les-Moulineaux André Santini, zamjenik gradonačelnika za kulturu Alain Lévy te predsjednik AMCA-e Pariz Damir Perinić.

Prije više od trinaest godina udruga AMCA (Društvo bivših studenata hrvatskih sveučilišta) u Parizu pokrenula je inicijativu da se u Parizu postavi spomenik hrvatskoga kipara Ivana Kožarića A. G. Matošu. Pariška gradska uprava, nažalost, nije dala suglasnost za ponuđene prijedloge lokacija, nakon čega se predsjednik udruge AMCA-e Damir Perinić obratio upravi gradića Issy-les-Moulineaux koji se nalazi unutar kruga širega gradskog područja Pariza. Iz uprave grada predložena je lokacija za postavljanje spomenika na vrlo frekventnom mjestu u gradu, koje kip »Matoš na klupi« smješta u centar događanja i života gradića Issy-les-Moulineaux. Postavljanje skulpture na mjesto predviđeno za gradsku klupu poklapa se s umjetničkim konceptom koji poziva na živu komunikaciju, predstavlja čin otkrivanja i kreiranja točke u prostoru.

Inicijatori ideje obratili su se potom Ministarstvu vanjskih i europskih poslova i Ministarstvu kulture s molbom za preporuku i potporu u daljnjoj realizaciji projekta. Budući da je riječ o odavanju priznanja djelu dvaju velikana hrvatske umjetnosti i književnosti, kipara Ivana Kožarića i književnika Antuna Gustava Matoša (oboje su svojim radom vezani uz francusku kulturu), vrlo je brzo postignut dogovor o načinima uključivanja u realizaciju postavljanja kipa Matošu te financijskoj potpori.

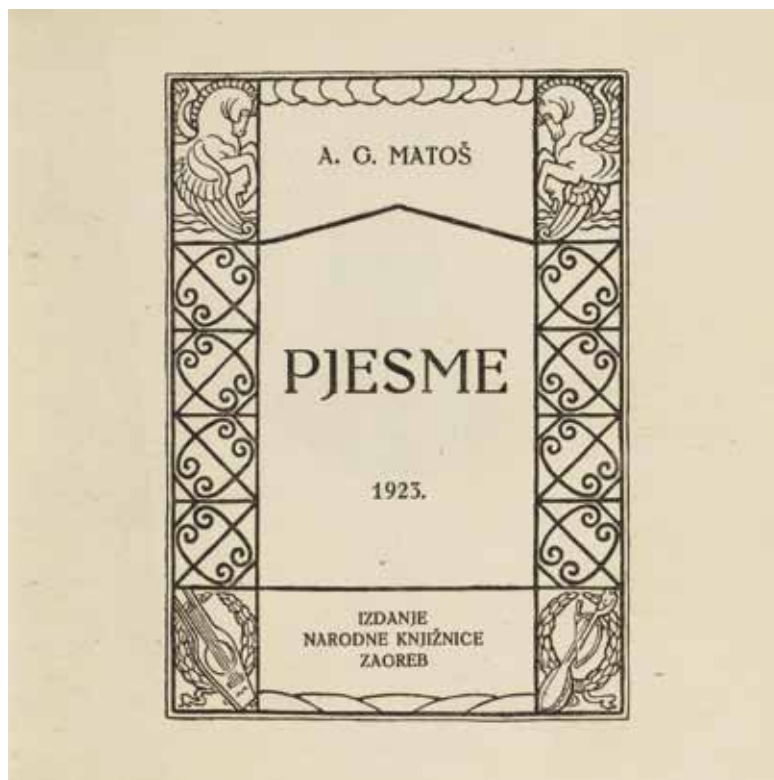
Akademik Ivan Kožarić najznačajniji je živući hrvatski umjetnik koji je hrvatsku umjetnost obogatio brojnim priznanjima – od međunarodnih velikih izložbi do nastupa u domovini, od privatnih zbirki do uličnih radova. Zastupljeno u antologijama svjetske i europske skulpture, njegovo je djelo i danas otvoren proces. Skulptura »Matoš na klupi« autora Ivana Kožarića nalazi se na Strossmayerovom šetalištu u samome središtu Zagreba, gdje je postavljena 1972. godine. Antun Gustav Matoš, jedan od najznačajnijih hrvatskih književnika te središnja osobnost hrvatske moderne, po mnogočemu je francuski đak. Njegov život u Parizu neposredno se i posredno iščitava iz njegova književnoga stvaralaštva: neposredno tematskim odrednicama njegova pisma, a posredno stilskim formatom i činjenicom da je iz njegova pera proizlazila riječ suvremenih strujanja – simbolizma, impresionizma, modernizma – i snažan pečat francuskih uzora (Mérimeéa, Maupassanta, Baudelairea...). Poziv da se »Matoša na klupi« postavi u javni prostor pariškog okruženja spaja rad dvojice iznimno važnih hrvatskih umjetnika.

Narudžbom Ministarstva kulture Gliptoteka HAZU-a izvršila je sve potrebne predradnje kako bi bio napravljen odljev te je 18. listopada 2012. godine potpisan Ugovor o uređivanju međusobnih odnosa između Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Gliptoteke HAZU-a i akademika Ivana Kožarića, koji se odrekao naknade za autorska prava.

Povodom otkrivanja spomenika A. G. Matošu u organizaciji AMCA-e pripremljeno je i izdanje s pedesetak njegovih pjesama u prijevodu na francuski Nevena Gospodnetića.

Ovu je važnu obljetnicu potvrdila i Opća skupština UNESCO-a s ciljem skretanja pozornosti na osobnosti, djela i događaje koji su pridonijeli međusobnom obogaćivanju kultura te razumijevanju među narodima.

*Tekst iz arhive Ministarstva kulture,
8. veljače 2014.*

LESIKON ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

Leksikon Antuna Gustava Matoša potaknut je stogodišnjicom smrti Antuna Gustava Matoša, koja se vidi kao prilika da se na jednome mjestu, u obliku personalnoga leksikona, sustavno i pregledno opiše i u širem kontekstu interpretira opus prvoga modernog hrvatskog književnika. Predloženo izdanje nastaje u slijedu sličnih zavodskih izdanja, otpočetih *Krležijanom*, poput *Leksikona Marina Držića* i *Leksikona Ruđera Boškovića*, a zamišljeno je ne klasično-biografski, nego konceptualno, kao kulturološki i interpretacijski leksikon koji će u stotinjak opsežnijih članaka opisati Matoševa djela, teme, motive te kulturne, političke i umjetničke pojmove koji obilježuju njegovo doba i stvaranje.

Namjera je leksikona prikazati ne samo Matošev književni opus, koji je s obzirom na Matošev kanonski status u hrvatskoj književnosti itekako poznat (premda ne i leksikografski obrađen), nego i njegov publicistički rad (u *Sabranim djelima*, od 20 svezaka samo se dva odnose na fikciju), ali i kulturni kontekst njegova djelovanja i njegovo doba. Djelujući u tri sredine, zagrebačkoj, beogradskoj i pariškoj, Matoš je ostvario prvi izrazito moderan, interdisciplinaran i kozmopolitski opus, povezujući hrvatsku književnost s europskom književnošću toga doba. No izvan fiksijske proze i poezije Matoš je, kao publicist, istaknuti polemičar, opsežnom korespondencijom, kritičkom djelatnošću te u bilješkama i zapisima, ostvario pozamašan opus koji daje široku sliku kulture kraja 19. i početka 20. stoljeća. Kako je zastupao izrazito moderne i liberalne političke ideje, u kontaktu s tekućom francuskom političkom mišlju, i to upravo u razdoblju prve snažne modernizacije i industrijalizacije hrvatskih krajeva te rastuće političke krize Austro-Ugarske u zadnjim desetljećima francijozefizma, upravo njegov književni i publicistički opus pruža ponajbolju mogućnost da se pokuša opisati i razumjeti Hrvatska u europskom kontekstu.

U tom je smislu Matoševo doba, koje se poklapa s Khuenovim dobom, ključ za razumijevanje hrvatske kulture, a Matoš njezin vratar. Stoga je ovaj leksikon zamišljen kao izdanje koje će prikazati ne samo Matoša književnika i mislećega čovjeka neraskidivo vezanoga za svoju zajednicu nego i prostor i vrijeme oko njega, koje je, retroaktivno, ključ da se shvati nedovršenost i fragmentarnost njegova opusa, koji je upravo u toj otvorenosti i tematskoj opsesivnosti cjelovit.

Tomislav Šakić i Igor Hofman, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Virška šetnja

"Izredno najzastarenejši" naslov
na oddelku je srca. "I" pisei se digne
na ostalo čigjantstvo a digne ka
gorje. Jedne pri baksuz, drugi ima
ju srca. Jedni pralaze nepaženi,
čeke omahvažavani pred najgore

svoj ljaki; drugi imajo varde uspe
"tolikoj mjeri"

na, pa i onda, kadle geje zastareje

Takav indovrat uspeh dujevo je

Mr. M. Rakić se svojim Novim Ves-
menom, o kojima je tu dosta sumnje
negativno odgođujući reč je do-
šao Donjanić, Srpska kritika ga
naziva prvim modernim liksom.
Njegovi tehnici, versifikaciji negativ

nije se nešto novine, pa se analizirao

kao izjeto definitivno i skrošeno,

kao posly i kristalizacija srpske

stih. Prof. Branko Lazarević je

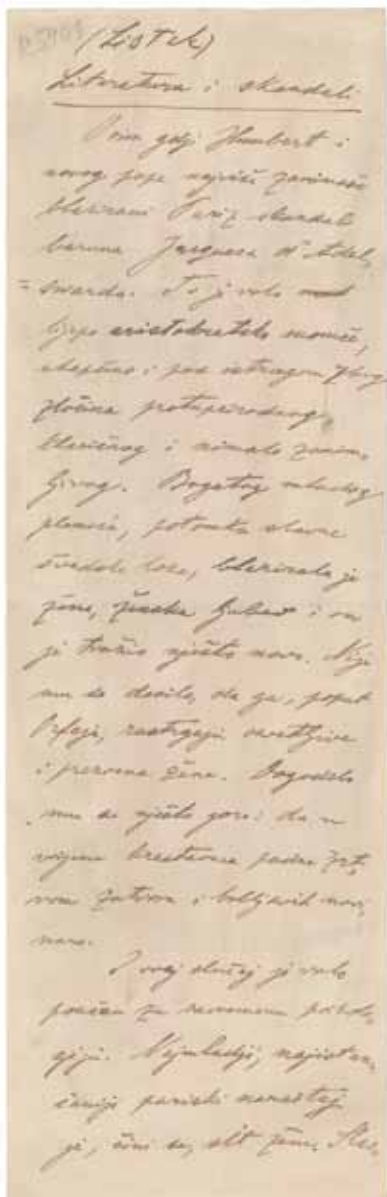
DOGAĐANJA

HRVATSKO DRUŠTVO PISACA

U povodu stote obljetnice smrti velikoga hrvatskog pisca Antuna Gustava Matoša HDP će u prostoru Društva, Basaričekova 26, 14. ožujka, s početkom u 11 sati, prirediti književni skup na kojem će sudjelovati dvadeset i sedam sudionika. Tema je skupa *Što nam Antun Gustav Matoš znači danas?*

Okrugla obljetnica prigoda je da se o opusu A. G. Matoša progovori iz aspekta suvremenosti i aktualnosti: kakvo je značenje piščeva opusa danas, koliko je on poticajan suvremenim hrvatskim literatima, utječu li njegove estetske i političke ideje na hrvatsku suvremenu umjetnost i društveni život? Dvadeset i sedam uglednih književnika, književnoznanstvenika i kritičara obradit će sve žanrove kojima se Matoš bavio, tematiku njegovih djela, književne veze i utjecaje koji se mogu pronaći u njegovu opusu. Vodeći suvremeni književnici i intelektualci govorit će i o tome kakva je danas inspirativna vrijednost toga klasika naše književnosti. Na skupu će sudjelovati predstavnici svih generacija znanstvenika i književnika (najmlađi tek ulaze u tridesete), što će zasigurno također pridonijeti raznolikosti metodoloških i iskustvenih vizura iza kojih će se motriti Matoševo djelo.

Na skupu će posebno biti predstavljen i *Leksikon Antuna Gustava Matoša* (urednici I. Hofman i T. Šakić), koji se priprema u Leksikografskome zavodu »Miroslav Krleža«. Radi se o kapitalnoj ediciji naše leksikografije i znanosti o književnosti pa je ovo dobra prigoda da i šira javnost nešto dozna o tome projektu.

Sudionici:

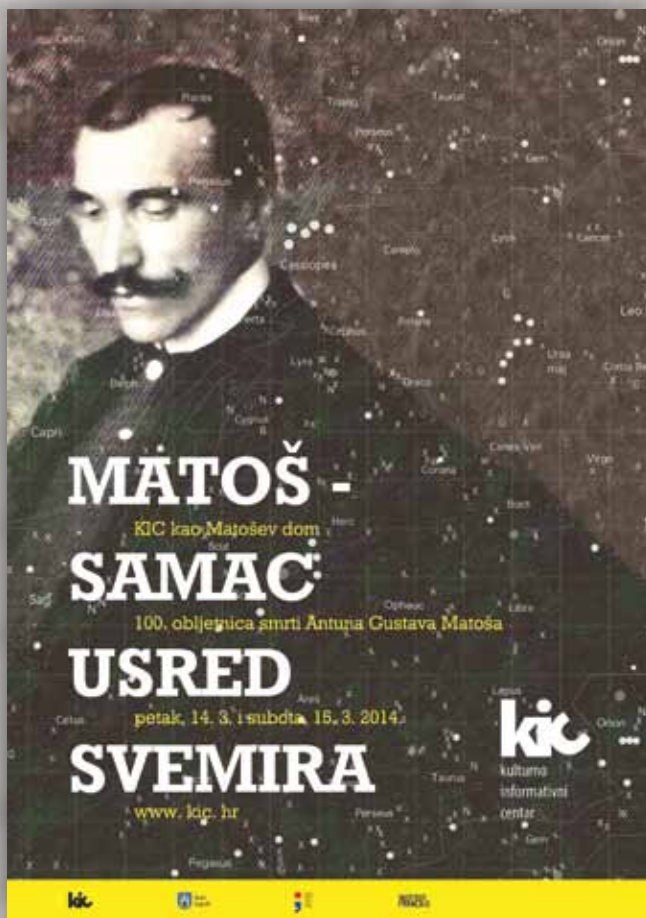
Krešimir Nemec, Dubravka Oraić Tolić, Tonko Maroević, Zvonimir Mrkonjić, Željka Čorak, Mani Gotovac, Vjeran Zuppa, Zoran Ferić, Krešimir Bagić, Milana Vuković Runjić, Zdravko Zima, Vinko Brešić, Cvjetko Milanja, Igor Mandić, Zvonko Kovač, Cvijeta Pavlović, Tvrtko Vuković, Bruno Kragić, Nikola Petković, Tomislav Šakić, Igor Hofman, Tea Rogić-Musa, Ljubica Josić, Iva Klobučar-Srbić, Neven Vulić, Marina Kokolari i Velimir Visković (organizator).

Skup je podijeljen u dvije sesije: jutarnja počinje u 11, a poslijepodnevna u 16 sati.

Potkraj godine tekstovi sa skupa bit će objavljeni u časopisu *Književna republika*.

Velimir Visković,
predsjednik Hrvatskoga društva pisaca

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

MATOŠ -
KIC kao Matošev dom
SAMAC
100. obljetnica smrti Antuna Gustava Matoša
USRED
petak, 14. 3. i subota, 15. 3. 2014.
SVEMIRA
www.kic.hr

kic
kulturno
informativni
centar

kic   **IZ OBLASTI**

KULTURNO-INFORMATIVNI CENTAR

KIC kao Matošev dom

petak, 14. 3. 2014.

Nitko prije Matoša nije učinio toliko da duh Francuske prostruji Hrvatskom. Sve do svoga dolaska u Zagreb Matoš je razbarušeni talentirani boem. U Zagrebu se ubrzo probija u prvi red intelektualnih stvaralaca. Gotovo cijelo književno stvaranje od 1908. u Hrvatskoj stoji u znaku Matoša. Da nije bilo Matoša, hrvatska pisana riječ bila bi »cvijet što nema korijena«.

Matoš je majstor riječi. Smatrao je da su riječ i stil u književnosti sve. Za ljubav prema duhovitoj riječi sav je u kontrastu, u duhovitim obratima, u miješanju suprotnih misaonih elemenata.

Ideja je ove multimedijske kompozicije povezati sve prostore KIC-a (kao i Medijateku Francuskog instituta) kratkim raznolikim događanjima velika intenziteta. Program je zamišljen kao Matoševo duhovno putovanje prostorima KIC-a i Gornjega grada.

Birali smo umjetnike koji su spremni ogledati se u osebujnome duhu velikoga Antuna Gustava Matoša.

Događanje *Matoš – samac usred svemira* građeno je udjelom glumačkog umijeća, glazbe, pjeva, filma, likovne umjetnosti, polemičkih dijaloga...

19 h

1. postaja: Zagreb – ni selo ni velegrad

Galerija Forum. Uvodničarka Dubravka Oraić Tolić govori o Matoševu Zagrebu. A. G. Matoš, kojeg utjelovljuje glumac Miran Kurspahić, govori o svojoj fascinaciji Zagrebom kao i fragmente teksta *Silom budala*.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

19:15 h

2. postaja: *Matoš u Mlecima*

Nakon izgovorenog teksta Miran Kurspahić kao Matoš vodi publiku do knjižare *Vuković & Runjić*, gdje nas dočekuje Milana Vuković Runjić sa svojom knjigom *Proust u Veneciji, Matoš u Mlecima*. Odabrane ulomke čitat će glumica Olga Pakalović.

19:30 h

3. postaja: *Pariški Matoš*

Medijateka Francuskog instituta

Glumci Rene Medvešek i Ivana Buljan Legati razgovaraju na hrvatskome i francuskome uz Matoševe tekstove o Parizu.

19:45 h

4. postaja: *Moralna atmosfera*

Prema Antikvarijatu Jesenski i Turk publiku vode Miran Kurspahić, Milana Vuković Runjić i Olga Pakalović, gdje zatječemo Vedrana Mlikotu, koji čita *Staru pjesmu* Antuna Gustava Matoša.

20 h

5. postaja: *Pismo Antunu Gustavu Matošu*

Vedran Mlikota, Olga Pakalović, Milana Vuković Runjić i Miran Kurspahić publiku vode do polukata KIC-a, gdje nas dočekuje veliki matoševac Igor Mandić sa svojim *Pismom Antunu Gustavu Matošu* iz 2014. godine.

U ovom prostoru priredit će se i izložba posvećena Matošu (u suradnji s Antikvarijatom Jesenski i Turk).

20:20 h

6. postaja: Olovne i teške snove snivaju

Svi zajedno publiku vode prema šestoj postaji – kafiću *Kic klub* – na kojoj su domaćini grupa *Olovni ples* i Sibila Petlevski.

21 h

7. postaja: Naši dragi suvremenici

U dvorani KIC-a, uz uvodničara Zdravka Zimu, održat će se događanje *Naši dragi suvremenici*, u kojem sudjeluju Goran Grgić te studenti druge godine glume na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti Iva Šimić, Filip Sertić, Andrej Kopčok i Ivan Čuić pod mentorstvom Borisa Svrtana.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Živa smrt

2

d-m Gjini Arnoldu.

Imao sam srec, djetinjasto srec,
Srec koje boli, boli tako jako!
Imao sam srec, bolno, bolno srec,
A kada mi ode, nisam više plado.

Objah kao mramor. Ali jedne noći
Kop bolno srec - jedno ptice malo
Kako me u mraku, više glase stalo
I nitim mi pjesmu nitno contentalo:

- Jedim već davn, sradc boije noći
Plužim ko tumbadur jednoj dami nagej,
Umrulu joj dušu indrim krajem rodinu
U ljubavnoj priči i njeseciimi blagej.

Ali siné - jao! - Jatalia preta,
Ja do repatita pade mi na gundi:
Ja sam, brato, siné vragu dušu dao,
O, umre mi, umre moje srec, ljudi!

A. J. Matosi

Matoševo hodočašće

subota, 15. 3. 2014.

U 10 sati u gostionici *Stari krovovi* na Gornjem gradu – susret Matoša, umjetnika (Damir Šaban, Miran Kurspahić) i publike. Glumci vode publiku do Kožarićeva *Matoša* (10:30 sati), a nakon kraćega zadržavanja spuštaju se do KIC-a (11 sati), gdje se glumcima u glazbeno-scenskom dijalogu pridružuju violončelistica Ana Rucner, pijanistica Andrijana Sesar te grupa *Olovni ples*.

Pariz

ponedjeljak, 17. 3. 2014.

U suradnji s HRT-om bit će emitiran prilog iz Pariza, iz Ulice Jacob br. 2, s mjesta gdje je bio hotel *Cronstadt*, u kojem je prije 113 godina stanovao Antun Gustav Matoš.

Eiffelov toranj nije navršio svoju desetogodišnjicu kad je u Pariz došao mladi Zagrepčanin s violončelom. Matoš je bio začuđen, zadivljen, smeten. Nije bilo radija ni filma da ga pripremi za vrtlog ovoga ljudskog mravinjaka. U završnome programu manifestacije *Matoš – samac usred svemira* Goran Matović iz Pariza govori o Matoševu legendarnom dolasku u taj grad, o fascinaciji Francuskom kao domovinom svoga duha...

Navedeni će se program realizirati u dogovoru s predstavnicima gradske vlasti, HRT-om i francuskim partnerima.

Autor projekta:

Goran Matović, v. d. ravnatelja KIC-a

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

DRUŠTVO ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

O stotoj obljetnici smrti A. G. Matoša, koja se obilježava pod pokroviteljstvom UNESCO-a, Društvo Antuna Gustava Matoša upriličit će nekoliko događanja, od kojih izdvajamo: posjet Matoševu grobu u Zagrebu, svetu misu zadušnicu u gornjogradskej crkvi svetoga Marka i postavljanje spomen-ploče u trijemu Kuće A. G. Matoša – kulturnoga centra u Tovarniku.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Tovarnik, 15. ožujka 2014.

18 sati

Hod prema Uskrsu

Koncert gregorijanskoga pjevanja vokalnog ansambla *Collegium pro musica sacra* pod vodstvom časne sestre Cecilije Pleša bit će održan poslije svete mise u župnoj crkvi svetoga Mateja.

Zagreb, 17. ožujka 2014.

10 sati

posjet Matoševu grobu

Prigodno slovo na Gradskome groblju Mirogoju (polje 11A, grobno mjesto broj 119) izgovorit će predsjednik Društva hrvatskih književnika Božidar Petrač.

11 sati

sveta misa zadušnica u crkvi svetoga Marka

U 11 sati u crkvi svetoga Marka služit će se sveta misa zadušnica za Antuna Gustava Matoša. Euharistijsko slavlje predvodit će dr. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački, uz Oratorijski zbor crkve svetoga Marka.

Orgulje: Pavao Mašić

Dirigent: Jurica Petar Petrač

13 sati

*svečana akademija u povodu 100. obljetnice smrti A. G. Matoša,
predvorje Hrvatskoga narodnog kazališta*

O Matoševu djelu i značenju u suvremenoj hrvatskoj kulturi govorit će prof. dr. sc. Andrea Zlatar Violić, ministrica kulture, akademik Dubravko Jelčić, predsjednik Odbora za izgradnju Kuće A. G. Matoša – kulturnoga centra u Tovarniku, i akademik Ante Stamać.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

U umjetničkome dijelu programa nastupit će studenti Umjetničke akademije u Osijeku: Matea Grabić, Ivana Gudelj, Lidija Kraljić, Monika Mihajlović, Selma Mehić, Goran Smoljanović, Martina Stjepanović, Tvrtko Štajcer, Justina Vojaković-Fingler, Dina Vojnović, pod mentorstvom doc. Gorana Grgića i uz pratnju na violončelu Nevena Šverka.

Tovarnik, 18. ožujka 2014.

17 sati

predstavljanje knjige Čitanja Matoša

Knjigu će predstaviti autorica prof. dr. sc. Dubravka Oraić Tolić i urednica Nives Tomašević.

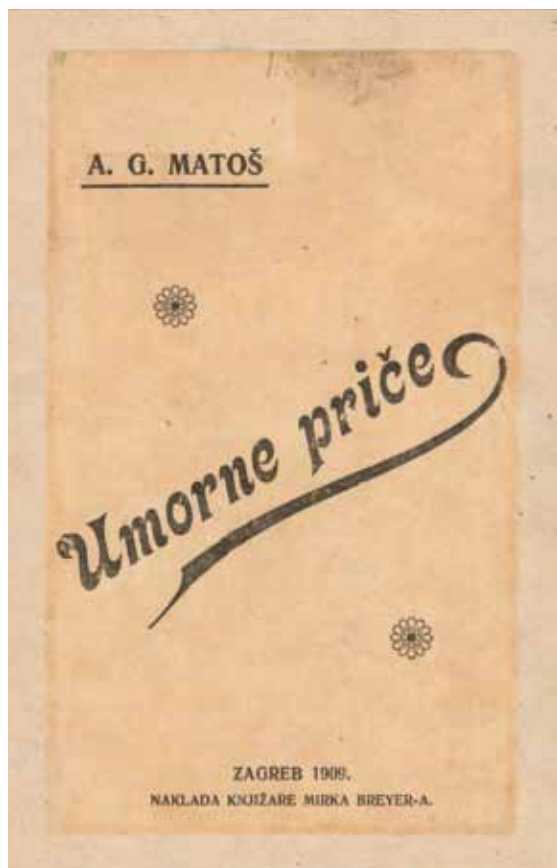
U umjetničkome dijelu programa nastupit će studenti Umjetničke akademije u Osijeku: Matea Grabić, Ivana Gudelj, Lidija Kraljić, Monika Mihajlović, Selma Mehić, Goran Smoljanović, Martina Stjepanović, Tvrtko Štajcer, Justina Vojaković-Fingler, Dina Vojnović, pod mentorstvom doc. Gorana Grgića.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

*Željko Anić,
predsjednik Društva Antuna Gustava Matoša*

KNJIŽNICE GRADA ZAGREBA

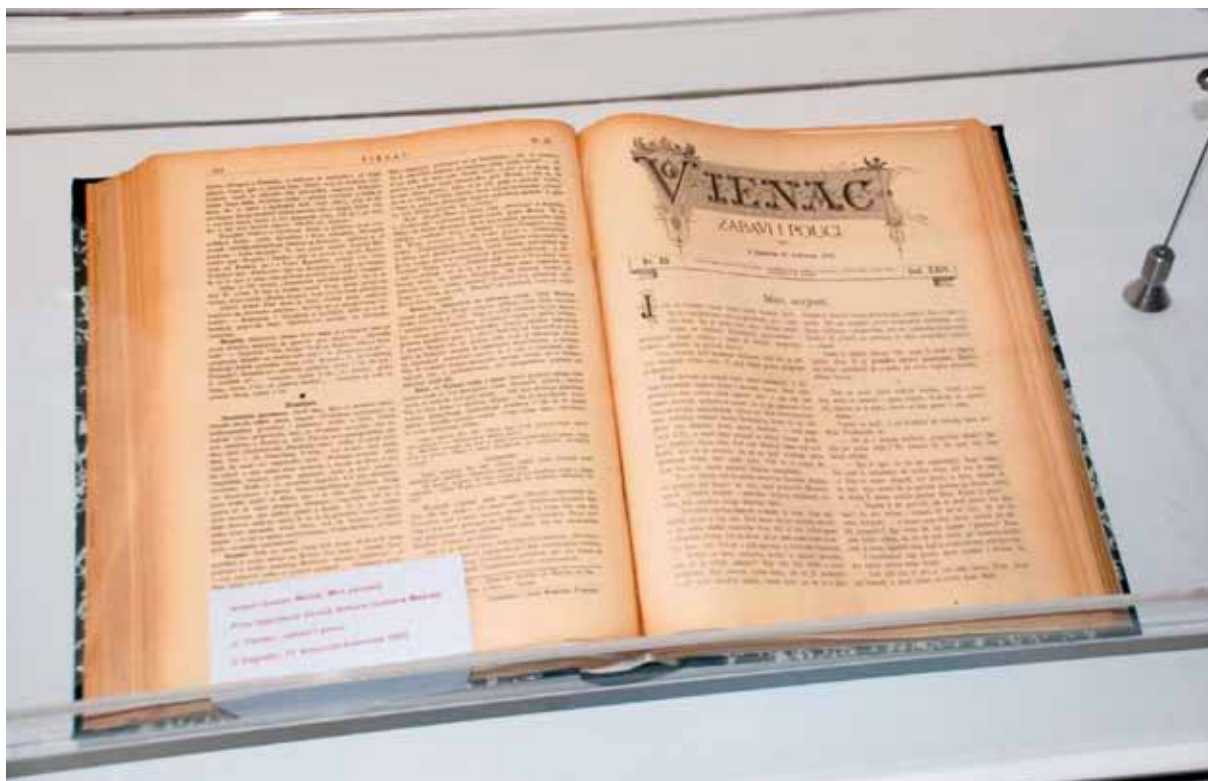
17. 3. 2014. godine – izložbu *Antun Gustav Matoš* (13. lipnja 1873. – 17. ožujka 1914.) otvara prof. dr. sc. Vinko Brešić, aula Gradske knjižnice, Starčevićev trg 6, Zagreb.

Nadovezujući se na izložbu održanu u auli Gradske knjižnice u svibnju 2013. godine, priređujemo novu i proširenu izložbu o Antunu Gustavu Matošu. Izložba je koncipirana kao cjelina u kojoj će biti izložena izvorna građa Gradske knjižnice, prije svega njezinih zaštićenih zbirki i fondova: zbirke Zagrabiensia te čitaonice periodike, čiji je fond dragocjen kao izvor za proučavanje feljtonističkih, novinarskih, polemičkih i drugih članaka te književnih priloga koje je Matoš objavljivao za života u raznim časopisima i time se djelomično uzdržavao. Zbirka Zagrabiensia čuva primjerke prvih izdanja svih knjiga koje je Matoš objavio za života, kao i complete sabranih djela objavljenih nakon njegove smrti te bogatu literaturu o Antunu Gustavu Matošu. Kao svojevrsni putokazi koji upotpunjuju izložbu, uz knjižnu građu bit će postavljeni i poster koji vode kroz tematske cjeline. Svaki će poster izabranim

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

citatima iz Matoševa opusa, informativnim popratnim tekstovima te presnimkama građe i drugim ilustrativnim materijalom obraditi po jednu cjelinu: ključne momente Matoševa životopisa, doprinos estetskim, stilističkim i poetološkim standardima hrvatske književnosti te situiranje Matoševa opusa unutar razdiobe hrvatske književnosti.

Poseban će se naglasak staviti na njegovu vezanost uz Zagreb te na petogodišnji boravak u Parizu i Svjetsku izložbu 1900. godine za koju je imao akreditaciju kao izvijestitelj Bosanskoga paviljona. To je razdoblje bitno utjecalo na formiranje njegovih estetičkih i književnih nazora, koje je implementirao u svoj književni, ali i kritički rad, posebice u onaj dio opusa kojim djeluje na formiranje svijesti hrvatske kulturne javnosti o secesijskim i modernističkim strujanjima u likovnim i drugim umjetnostima.

Izložbu će zaključiti cjelina posvećena njegovu latentnom, ali trajnom osjećaju blizine »sjene« – prolaznosti kojom je obilježen čovjekov zemaljski život, neumoljivoga približavanja bolesti i, u konačnici, prerane smrti, koja ga je sustigla u 41. godini života. Digitalne presnimke portretnih fotografija Antuna Gustava Matoša dobivene su iz Zaklade Antuna Gustava Matoša iz Tovarnika. Izložbu je priredila Dubravka Petek, postere i virtualnu izložbu likovno i grafički oblikovala Ismena Meić. Na mrežne stranice Knjižnica grada Zagreba postavljeno je 2013. godine virtualno izdanje izložbe posvećene Antunu Gustavu Matošu.

Ova verzija priređena je prema izložbi postavljenoj u auli Gradske knjižnice od 23. svibnja do 17. lipnja 2013. godine u povodu 130. obljetnice rođenja Antuna Gustava Matoša. U pripremi ove izložbe korištena je izvorna građa Gradske knjižnice i njezinih zbirke: zbirke Zagrabiensia, zaštićenog fonda i čitaonice periodike. Za presnimku Matoševe knjige »Naši ljudi i krajevi: portraiti i pejzaži«. Zagreb, 1910. korišten je izvornik iz zaštićenoga fonda Knjižnice Tina Ujevića. Također će se na mrežne stranice postaviti virtualno izdanje nove izložbe postavljene u povodu 100. obljetnice smrti.

U izlogu Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića 17. ožujka 2014. bit će izložene fotografije koje prikazuju spomenik »Matoš na klupi« (u Zagrebu, Sisku i francuskome gradiću Issy-les-Moulineauxu) kao i drugi slikovni prikazi vezani uz Matoša i njegov život.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

U okviru nacionalne manifestacije *Mjesec hrvatske knjige* (15. 10. – 15. 11. 2014. godine) tradicionalni dan *Čitajmo...* (uobičajeno je da je to 23. listopada) posvetit će se Antunu Gustavu Matošu. U slične akcije prošlih se godina uključivao vrlo velik broj narodnih knjižnica iz cijele Republike Hrvatske i toga se dana u knjižnicama, ali i ostalim javnim prostorima, čitalo *pod krošnjama, pod zvijezdama, poeziju...* Također će se neke od radionica na Interliberu, koje organiziraju odjeli za djecu i mlade narodnih knjižnica, posvetiti ovom velikanu pisane riječi. Tijekom manifestacije jedan od termina *Književnoga petka*, tradicionalne tribine Knjižnica grada Zagreba, bit će posvećen Antunu Gustavu Matošu.

Davorka Bastić,
ravnateljica Knjižnica grada Zagreba

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

Razmetljiv, zločest, pakostan, bolan, sanjiv, osjetljiv, oštrouman, duhovit, ciničan, neponovljiv i neodoljiv, naš supatnik i depresivni suvremenik, dragi Matoš, *klaun koji je skočio (sa konja prolaznosti) kroz obruč vječnosti*, objasnio nam je:

*Ovaj dim ste vi. Ovaj dim sam ja... Živjela zemlja, živio narod sa tako dobrim – dimovima!
... Uzmite, molim Vas, sapunicu i pravite mjebure.*

Kakva uputa od pisca koji je bio *igličast cijelog života!*?

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

ponedjeljak, 17. ožujka 2014.

12 sati

100 ČITANJA MATOŠA

Vinkovci, Zagreb, Tovarnik, Novalja, Čačinci, Đakovo, Samobor, Zabok, Osijek

Osnovna škola A. G. Matoša, Vinkovci
Osnovna škola A. G. Matoša, Zagreb,
Osnovna škola A. G. Matoša, Tovarnik
Osnovna škola A. G. Matoša, Novalja
Osnovna škola A. G. Matoša, Čačinci
Gimnazija A. G. Matoša, Đakovo
Gimnazija A. G. Matoša, Samobor
Gimnazija A. G. Matoša, Zabok

Dom učenika srednjih škola
»Antun Gustav Matoš«, Zagreb
KUD »A. G. Matoš«, Tovarnik
Društvo A. G. Matoša, Tovarnik
Dječji dom »A. G. Matoš«, Zagreb
Knjižara »A. G. Matoš«, Osijek
Zagrebački holding – knjižara, papirnica,
galerija AGM, Zagreb

13 sati

Hrvatsko narodno kazalište, Zagreb

Umjetnički dio **ČITANJA MATOŠA**

Studenti Umjetničke akademije u Osijeku: Matea Grabić, Ivana Gudelj, Lidija Kraljić, Selma Mehić, Monika Mihaljević, Goran Smoljanović, Martina Stjepanović, Tvrtko Štajcer, Dina Vojnović

Mentor: doc. Goran Grgić

21 sat

Histrionski dom, Zagreb

Umjetnički kolaž-program **TRI ČITANJA (ZA) MATOŠA**

(čitanje 1. *Kad ne bijah, bijah sjena*; čitanje 2. *Srce-Žena-Makov cvijet*; čitanje 3. *Nešto ni o čemu*)

Studenti Umjetničke akademije u Osijeku: Selma Mehić, Borna Galinović, Daria Karić, Marijana Matoković, Nemanja Mutić, Jan Novosel, Matej Safundžić, Luka Stilinović, Goran Vučko

Mentori: Maja Đurinović, Tanja Bertok, Maja Lučić, Majkl Mikolić, Jasmina Pacek

Studenti Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu: Glorija Dubelj, Tena Nemet-Brankov, Sara Duvnjak, Lucia Stefanija Glavich Mandarić, Iva Šimić, Filip Sertić, Andrej Kopčok, Ivan Čuić, Karlo Mlinar, Bernard Tomić, Lujo Kunčević, Pavao Medvešek.

Mentor: Boris Svrtan

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

utorak, 18. ožujka 2014.

18 sati

Tovarnik

Umjetnički kolaž-program ***TRI ČITANJA (ZA) MATOŠA***

(čitanje 1. *Kad ne bijah, bijah sjena*; čitanje 2. *Srce-Žena-Makov cvijet*; čitanje 3. *Nešto ni o čemu*)

Studenti Umjetničke akademije u Osijeku: Selma Mehić, Borna Galinović, Daria Karić, Marijana Matoković, Nemanja Mutić, Jan Novosel, Matej Safundžić, Luka Stilinović, Goran Vučko

Mentori: Maja Đurinović, Tanja Bertok, Maja Lučić, Majkl Mikolić, Jasmina Pacek

18:30 sati

Promocija knjige Dubravke Oraić Tolić *Čitanja Matoša*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2013.

Govore: Nives Tomašević, Helena Sablić Tomić, Dubravka Oraić Tolić.

*prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić,
dekanica Umjetničke akademije u Osijeku*

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Antun Gustav Matoš (1873. – 1914.) naš je suvremenik, koliko svojim opsežnim djelom, toliko i svojim vrlo dinamičnim životom. I to djelo u svom svojem opsegu, i taj život u svom modelu egzistencije, sukladni su današnjem poimanju književničkoga života i rada.

Upravo to i jest razlog da Matoša danas ne poimamo samo kao arhaiziranu nacionalnu veličinu preseljenu u vječnost prije točno jednoga stoljeća nego kao živu, djelatnu i smjerodajnu osobnost, poticajnu za rad nas današnjih. Za razliku od mnogih drugih slavljenih nacionalnih veličina iz prošlosti, Matoš svojim djelom ostvaruje temeljne odrednice suvremenoga kulturološkog komuniciranja.

1. Kao autorska osobnost bio je neporecivo jastvo. Iza njega stoji dinamično i dramatično životno iskustvo čovjeka koji je živio svega 41 godinu. Izbjeglica iz domovine, proborativši u inozemstvu (Beograd, Ženeva, Pariz) petnaestak godina, Matoš je stekao silno životno iskustvo i europsko kulturološko znanje. Temeljno obilježje te osobnosti bilo je: vlastita sloboda, sloboda vlastita naroda, sloboda bližnjih.
2. Djelo koje je ostvario vrlo je razvedena ljestvica književnih oblika: njegove pripovijesti, pjesme, eseji, članci, feljtoni, uspomenski zapisi objavljeni su u sabranim djelima koja, rađena upravo na ovome mjestu, u Narodnome domu, obuhvaćaju 20 debelih svezaka.
3. Na tragu Šenoe, a anticipirajući današnju praksu, Matoš u ravnopravan komunikacijski odnos sa sobom, autorom, stavlja i svoga čitatelja. Zato i današnji čitatelj njegovih djela u njima glede svih pitanja »nalazi sebe«.
4. Svijet što ga iznosi Matoš povijesni je svijet hrvatskih zemalja i društva na prijelomu 19. i 20. stoljeća. Možda ga je najbolje ukratko obilježiti naslovom suvremenika Franje Markovića (1851. – 1914.): dom i svijet. No taj povijesni svijet svojim imanencijama traje do dana današnjega. Mnogi su njegovi problemi živi problemi današnjice.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

5. Prisiljen književničkim kruhoborstvom, Matoš je velik dio svoga opusa ostvario pišući za novine pa njegove feljtone, zapise, polemike, izvješća i druge uporabne oblike danas držimo ravnopravnima njegovim izmišljajnim tekstovima, pjesmama i pričama.
6. Upravo u svezi s time, Matoš je silno obogatio hrvatski jezik, koliko leksičkim dodirima sa susjednim kulturama, toliko i intelektualnim komentarima i autoreferencijama. Te žarišne točke čine ga modernim i u današnje doba, što i jest razlog da se Matoša čita danas kao i nekoć, sve ako su se oblici komuniciranja i društvene semioze postupno stubokom izmijenili.

akademik Ante Stamać

U HAZU-u, u prostorijama Narodnoga doma u Opatičkoj ulici 18, 17. ožujka u 18 sati bit će otvorena izložba Matoševih rukopisa, knjiga, slikovnoga materijala i uporabnih predmeta, sve iz fundusa Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe. Izložbu će postaviti voditelj Odsjeka za povijest hrvatske književnosti dr. sc. Tomislav Sabljak, a otvorit će je predsjednik HAZU-a Zvonko Kusić. Izložba će biti otvorena 15 dana.

Dio izložbe bit će postavljen 13. lipnja u atriju Palače HAZU-a, Zrinski trg 11, a trajat će tri dana.

U Narodnome domu u Opatičkoj 18 održat će se 17. ožujka u 19 sati svečana akademija, na kojoj će izlaganja održati:

- akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU-a: *Značenje Matoševa djela*
- akademik Ante Stamać, tajnik Razreda za književnost HAZU-a: *Matoš, naš suvremenik*
- Matoševe pjesme govorit će dramski umjetnik Joško Ševo.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

Povodom stogodišnjice Matoševe smrti Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu predstaviti će *Virtualnu izložbu djela Antuna Gustava Matoša* 18. ožujka 2014. u 12 sati u predvorju Knjižnice.

Središnju jezgru *Virtualne izložbe* činit će vremenska lenta kojom će, glasom Matoševim, posredstvom njegova teksta autobiografske naravi, te kritičkim osvrtima o njemu, biti prikazani ključni ulomci iz stvarne i literarne biografije kako bi se naglasila njegova prijelomna uloga u povijesti hrvatske književnosti.

Po uzoru na tiskana izdanja u okviru edicije *Velike obljetnice u NSK-u* Matoševo stvaralaštvo te duh njegova doba bit će predstavljeni izborom (digitalizirane) građe iz zbirke građe posebne vrste.

U Zbirci rukopisa i starih knjiga čuva se dio Matoševe rukopisne ostavštine – autografi devet pjesama i jednoga kritičkog osvrta, anopistograf feljtona te izbor iz korespondencije (njegova pisma drugima te pisma drugih njemu upućena).

U bibliografskome dijelu *Virtualne izložbe* bit će predstavljen izbor iz književnikovih djela, sačuvanih u rukopisu i objavljenih tiskom, pohranjenih u fondu Knjižnice. Bit će uvrštene i dvije, 2013. u cijelosti digitalizirane, Matoševe knjige. Osim navedenoga, kao bibliografski prilog bit će skenirane naslovnice knjiga objavljenih za njegova života i sabranih djela (1935. – 1940.).

Posebnom cjelinom *Matoš u periodici* bit će podcrtana Matoševa snažna prisutnost u hrvatskoj javnosti putem novina (više od tisuću priloga u pedesetak publikacija).

Tematsku cjelinu činit će također prigodne pjesme o Matošu te izbor iz literature, kao i naslovne stranice značajnijih publikacija o njemu. Izložba će sadržavati i vijesti o Matošu iz starih hrvatskih novina.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

Na interaktivnoj zemljopisnoj karti bit će upisani gradovi koji su na presudan način obilježili njegov stvaralački životopis.

Osim kao o pjesniku, novelistu, putopiscu, kritičaru, dopisniku hrvatskih listova, feljtonistu i polemičaru, bit će riječi i o Matošu kao glazbenomu kritičaru. Osvijestit će se također širem čitateljskom krugu manje znan podatak o Matošu kao uglednomu čelistu te njegovoj glazbenoj nadarenosti.

*Dunja Seiter Šverko,
ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice*

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA

Tradicijska i nova traženja tvore u međusobnu prožimanju temeljne sastavnice cjelokupnoga Matoševa književnog opusa koji se postavio kao uzor svim mlađim naraštajima hrvatskih književnika. Nakon ulaska naše zemlje u Europsku uniju Matoševo nam djelo postavlja nove zahtjeve i pitanja i u našim novim izazovima zahtijeva i svoja nova čitanja. Predstavljajući neprijepornu vrhunsku vrijednost hrvatske književnosti, na mnogim stranicama Matoševa književnoga djela razvidno čitamo našu hrvatsko-europsku perspektivu: svojim je ukupnim djelom Matoš živ i aktualan, posebice u okviru svojih političkih, ideoloških i kulturnih razmišljanja. Ponavljamo, aktualno i živo, Matoševo književno djelo danas zahtijeva nova čitanja.

DHK će u okviru 19. Dana Antuna Šoljana u Rovinju 3. i 4. travnja 2014. književno-znanstvenim kolokvijem *AGM danas* obilježiti 100. godišnjicu Matoševe smrti. Šoljanovi dani više su nego primjeren manifestacijski okvir za potragu i dohvaćanje značenja smisla i ideja što su još uvijek skriveni ispod slavnoga trigrama AGM-a: Šoljan i Matoš dva su lica srodne ljudske i umjetničke sudbine, snažne osobnosti izvan institucionalnih, društvenih i političkih tabora, pojedinci koji temeljno doprinose izgradnji nacionalnog identiteta, duhovni vođe bez kojih nije moguće zamisliti negdašnju i današnju Hrvatsku. U izlaganjima sudionika pokušat će se zato predložiti slika današnjega odnosa prema Matoševu opusu, a tematski naglasak bit će na novom čitanju njegove poezije, kritike i esejistike. Pokušat će se začeti i u veliku temu Matoševa odnosa prema susjednim i europskim književnostima te u dinamičnu vezu »pravoga člana« A. G. Matoša i Društva hrvatskih književnika.

Sudjeluju: Boris Domagoj Biletić, Vinko Brešić, Tomislav Brlek, Dubravka Crnojević Carić, Bruno Kragić, Ivica Matičević, Antun Pavešković, Cvijeta Pavlović, Božidar Petrač, Sanjin Sorel, Milorad Stojić i Ivana Žužul.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

DHK će u okviru programa obilježavanja *Dana hrvatske knjige*, 22. travnja 2014. u Zagrebu, nakon svečane sjednice Upravnog odbora, predstaviti Recital Matoševe poezije u interpretaciji dramskog umjetnika Joška Ševe.

U Zagrebu 6. studenoga 2014. ponovit će se književno-znanstveni kolokvij *AGM danas* u prostorijama Društva hrvatskih književnika.

U Bruxellesu će se u suradnji s hrvatskim eurozastupnicima u studenom na primjerenu mjestu obilježiti 100. godišnjica Matoševe smrti. Sudjeluju: Ante Stamać, Božidar Petrač i dramski umjetnik Rene Medvešek.

DHK će u jesenskim mjesecima pohoditi sve osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj koje nose Matoševo ime i izvesti u suradnji s učenicima i profesorima program koji će približiti Matoševo djelo mladim naraštajima. Riječ je o školama u Zagrebu, Vinkovcima, Čačincima, Tovarniku i Novalji te srednjim školama u Zaboku, Đakovu i Samoboru.

Božidar Petrač,
predsjednik Društva hrvatskih književnika

A. G. Matoš:

Vidici i Putovi

Eseji i impresije.

Zagreb 1907.

Nakladna knjižara i industrija papira Lav. Klein-a.

o o o

Tisak Antuna Scholza, Zagreb.

100
godina nakon
ANTUNA
GUSTAVA
MATOŠA

R 7085

- 1 -

Yütska šetnja

1) Kada najzaslužnijeg njege

na odlučuje suda. 3) Pisci se djele

kao otalo čvrsto a dvije kate

gorje. Jedne juri bakruz, drugi ima

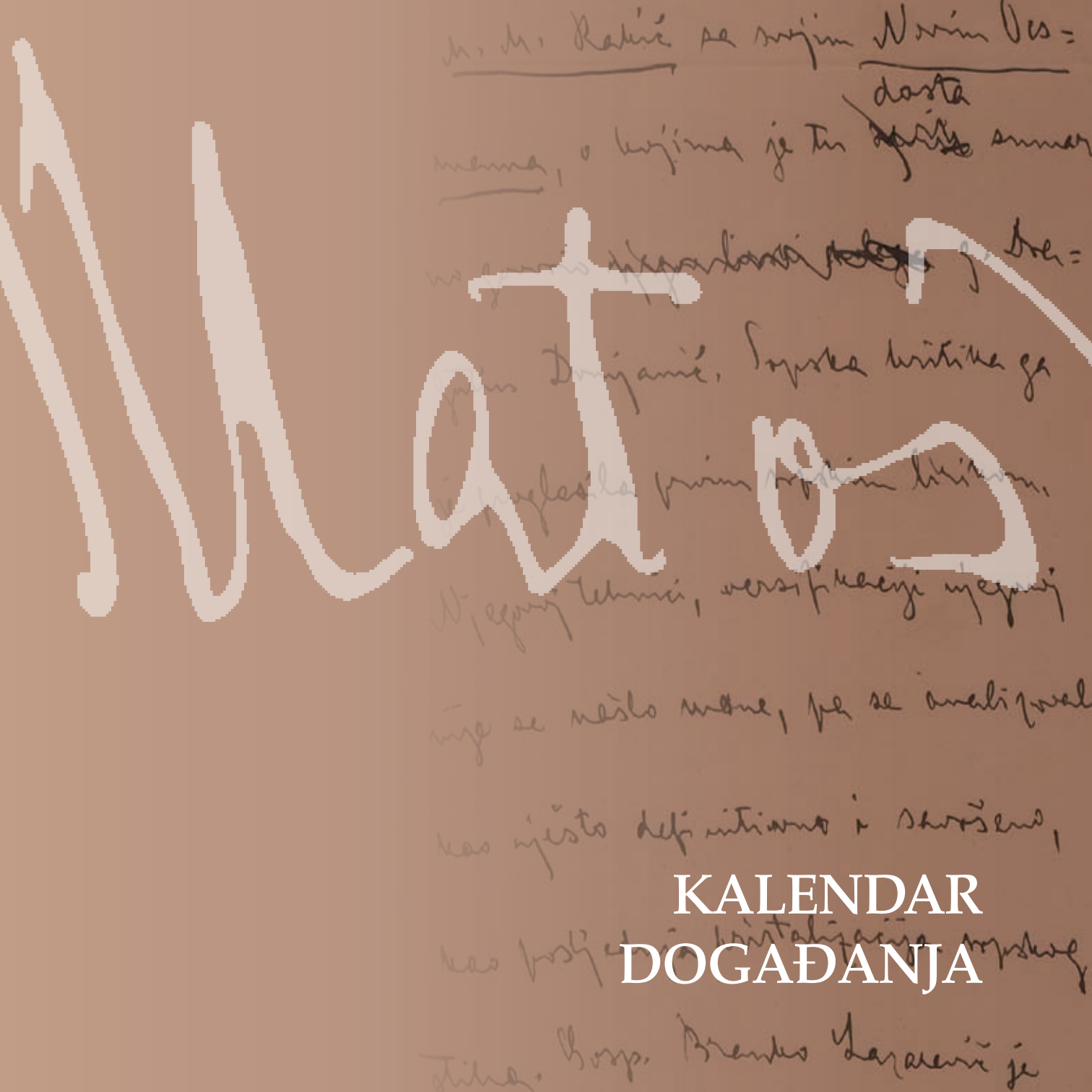
je sreću. Jedni paze nepaženi,

čak omalovažavani pored najljepšeg

svoj djela; drugi imaju sreću uspije-
"tolikoj mjeri"

na, pa i onda, kada se ne zaslužuje.

Tako u indovnat uspijeh duževio je

KALENDAR DOGAĐANJA

14. ožujka 2014.

NOSITELJ PROGRAMA	DOGAĐANJE/SUDIONICI	MJESTO I VRIJEME
Hrvatsko društvo pisaca	<i>Što nam Antun Gustav Matoš znači danas</i> – književni skup	11:00 h – 18:00 h Vila Arko, Basaričekova 24, Zagreb
	<i>Zagreb – ni selo ni velegrad</i> (Dubravka Oraić Tolić i Miran Kurspahić)	19:00 h izlog galerije Forum, Teslina 16, Zagreb
	<i>Matoš u Mlecima</i> (Milana Vuković Runjić, Olga Pakalović)	19:15 h Knjižara Vuković&Runjić, Teslina 16, Zagreb
	<i>Pariški Matoš</i> (Rene Medvešek i Ivana Buljan Legati)	19:30 h Francuska medijateka, Preradovićeve 5, Zagreb
Kulturno-informativni centar	<i>Moralna atmosfera</i> (svi prethodni sudionici i Vedran Mlikota)	19:45 h Antikvarijat Jesenski i Turk, Preradovićeve 5, Zagreb
	<i>Pismo Antunu Gustavu Matošu</i> (svi prethodni sudionici i Igor Mandić)	20:00 h polukat KIC-a, Preradovićeve 5, Zagreb
	<i>Olovne i teške snove snivaju</i> (grupa <i>Olovni ples</i> i Sibila Petlevski)	20:20 h kafić <i>Kic klub</i> , Preradovićeve 5, Zagreb
	predstava <i>Naši dragi suvremenici</i>	21:00 h dvorana KIC-a, Preradovićeve 5, Zagreb

15. ožujka 2014.

NOSITELJ PROGRAMA	DOGAĐANJE/SUDIONICI	MJESTO I VRIJEME
Kulturno-informativni centar	<i>Matoševo hodočašće</i> (Damir Šaban, Miran Kurspahić i publika)	10:00 h gostionica <i>Pod starim krovovima</i> , Basaričekova 9, Zagreb
	odlazak do Kožarićeva Matoša	10:30 h Strossmayerovo šetalište, Zagreb
	glazbeno-scensko događanje (glumci, violončelistica Ana Rucner, pijanistica Andrijana Sesar i grupa <i>Olovni ples</i>)	11:00 h KIC Preradovićeva 5, Zagreb
Društvo Antuna Gustava Matoša	<i>Hod prema Uskrsu</i> – sveta misa i koncert gregorijanskoga pjevanja (Collegium Pro Musica Sacra)	18:00 h crkva sv. Mateja, Tovarnik

17. ožujka 2014.

NOSITELJ PROGRAMA	DOGAĐANJE/SUDIONICI	MJESTO I VRIJEME
Društvo Antuna Gustava Matoša	posjet Matoševu grobu (Božidar Petrač, predsjednik DHK-a, i glumac Goran Grgić)	10:00 h Mirogoj (polje 11 A, grobno mjesto 119), Zagreb
	sveta misa zadušnica za Antuna Gustava Matoša	11:00 h crkva sv. Marka, Trg sv. Marka 5, Zagreb
Knjižnice grada Zagreba	otvorenje izložbe <i>Antun Gustav Matoš</i> (prof. dr. sc. Vinko Brešić)	12:00 h aula Gradske knjižnice, Starčevićev trg 6, Zagreb
Umjetnička akademija u Osijeku	100 čitanja Matoša	12:00 h osnovne škole, gimnazije, dom učenika srednjih škola, dječji dom, KUD i Društvo A. G. Matoša, Knjižara »A. G. Matoš«, Osijek, Knjižara i galerija AGM, Zagreb
Društvo Antuna Gustava Matoša	svečana akademija (ministrica kulture Andrea Zlatar Viočić, akademik Ante Stamać i akademik Dubravko Jelčić; studenti Umjetničke akademije u Osijeku pod mentorstvom Gorana Grgića)	13:00 h predvorje HNK-a u Zagrebu, Trg maršala Tita 15
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti	otvorenje izložbe o Matoševu životu i djelu	18:00 h Narodni dom, Opatička 18, Zagreb
	svečana akademija (akademik Zvonko Kusić i akademik Ante Stamać; glumac Joško Ševo)	19:00 h Narodni dom, Opatička 18, Zagreb
Glumačka družina Histriion	Promocija CD-a <i>A.G.M. – I dok je srca, bit će i Kroacije</i> (Zlatko Vitez); <i>Tri čitanja (za) Matoša</i> (studenti Umjetničke akademije u Osijeku i ADU-a u Zagrebu pod mentorstvom Maje Đurinović, Tanje Bertok, Maje Lučić, Majkla Mikolića i Jasmine Pacek, odnosno Borisa Svrtana)	21:00 h Histriionski dom, Ilica 90, Zagreb

18. ožujka 2014.

NOSITELJ PROGRAMA	DOGAĐANJE/SUDIONICI	MJESTO I VRIJEME
Nacionalna i sveučilišna knjižnica	predstavljanje <i>Virtualne izložbe djela Antuna Gustava Matoša</i> (glumac Joško Ševo)	12:00 h predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
Društvo Antuna Gustava Matoša Umjetnička akademija u Osijeku	predstavljanje knjige Dubravke Oraić Tolić <i>Čitanja Matoša</i> (autorica, urednica Nives Tomašević i dekanica UA u Osijeku Helena Sablić Tomić); <i>Tri čitanja (za) Matoša</i> (studenti Umjetničke akademije u Osijeku pod mentorstvom Maje Đurinović, Tanje Bertok, Maje Lučić, Majkla Mikolića i Jasmine Pacek)	17:00 h Osnovna škola Antuna Gustava Matoša, Tovarnik

Kasnije u 2014.

NOSITELJ PROGRAMA	DOGAĐANJE/SUDIONICI	MJESTO I VRIJEME
Društvo hrvatskih književnika	književno-znanstveni kolokvij <i>AGM danas</i> tijekom 19. Dana Antuna Šoljana	3. i 4. travnja 2014. u Rovinju i 6. studenoga 2014. u DHK-u, Trg bana Jelačića 7, Zagreb
	recital Matoševe poezije u sklopu <i>Dana hrvatske knjige</i>	22. travnja 2014., Zagreb
	obilježavanje 100. godišnjice Matoševe smrti (akademik Ante Stamać, Božidar Petrač i Rene Medvešek)	studen 2014., Bruxelles
	pohodi po osnovnim školama i gimnazijama	tijekom 2014.
Nacionalna i sveučilišna knjižnica	predstavljanje kataloga <i>Matoš u NSK-u</i> tijekom <i>Mjeseca hrvatske knjige</i>	21. listopada 2014., u 12:00 sati, predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
Hrvatsko društvo pisaca	objavljivanje časopisa <i>Književna republika</i> (uključeni tekstovi sa skupa o Matošu)	lipanj 2014.

IMPRESUM

Izdavač:

Ministarstvo kulture RH

Za izdavača:

dr. sc. Andrea Zlatar Violić

Glavni urednik:

Vladimir Stojšavljević

Urednica:

Ana Vraneša

Koordinacija:

Morana Amulić

Likovno-grafičko oblikovanje:

Ivo Mađor, Kofein

Tisak:

Printera grupa

Zahvaljujemo na ustupljenim fotografijama svim sudionicima događanja, posebice Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Prilikom izrade ove programske knjižice Ministarstvo kulture imalo je ulogu koordinatora događanja. Za njihov sadržajni dio zaslužni su navedeni sudionici kao organizatori.

Zagreb, 2014. godina